

Când ar trebui România
să adere la Uniunea
Bancară Europeană, mai
devreme sau mai târziu?

București, 24 martie 2015

Laurian Lungu și Ella Kallai

SPOS 2014, Institutul European din România

Structura prezentării

- Ø Rațiunea înființării Uniunii Bancare Europene (UBE)
- Ø Arhitectura UBE
- Ø Slăbiciunile și defectele de design ale UBE
- Ø Factorii care influențează poziția României față de UBE
- Ø Remarci finale

Motivația înființării UBE

- Ø Ca răspuns la adâncirea efectelor crizei financiare din UE/zona euro provocată de un mix de factori:
 - Ø politica monetară unică din zona euro
 - Ø absența unei instituții fiscale ca și contrapartidă pentru Banca Centrală Europeană (BCE)
 - Ø guvernanta zonei euro concentrată mai degrabă pe reguli precum modalitate de prevenire a crizelor
 - Ø standardele laxe de supraveghere a sistemului financiar-bancar
 - Ø absența mecanismelor de partajare a riscurilor transfrontaliere
 - Ø naționalismul bancar
 - Ø lipsa leadershipului politic la nivelul UE

Motivația înființării UBE (continuare)

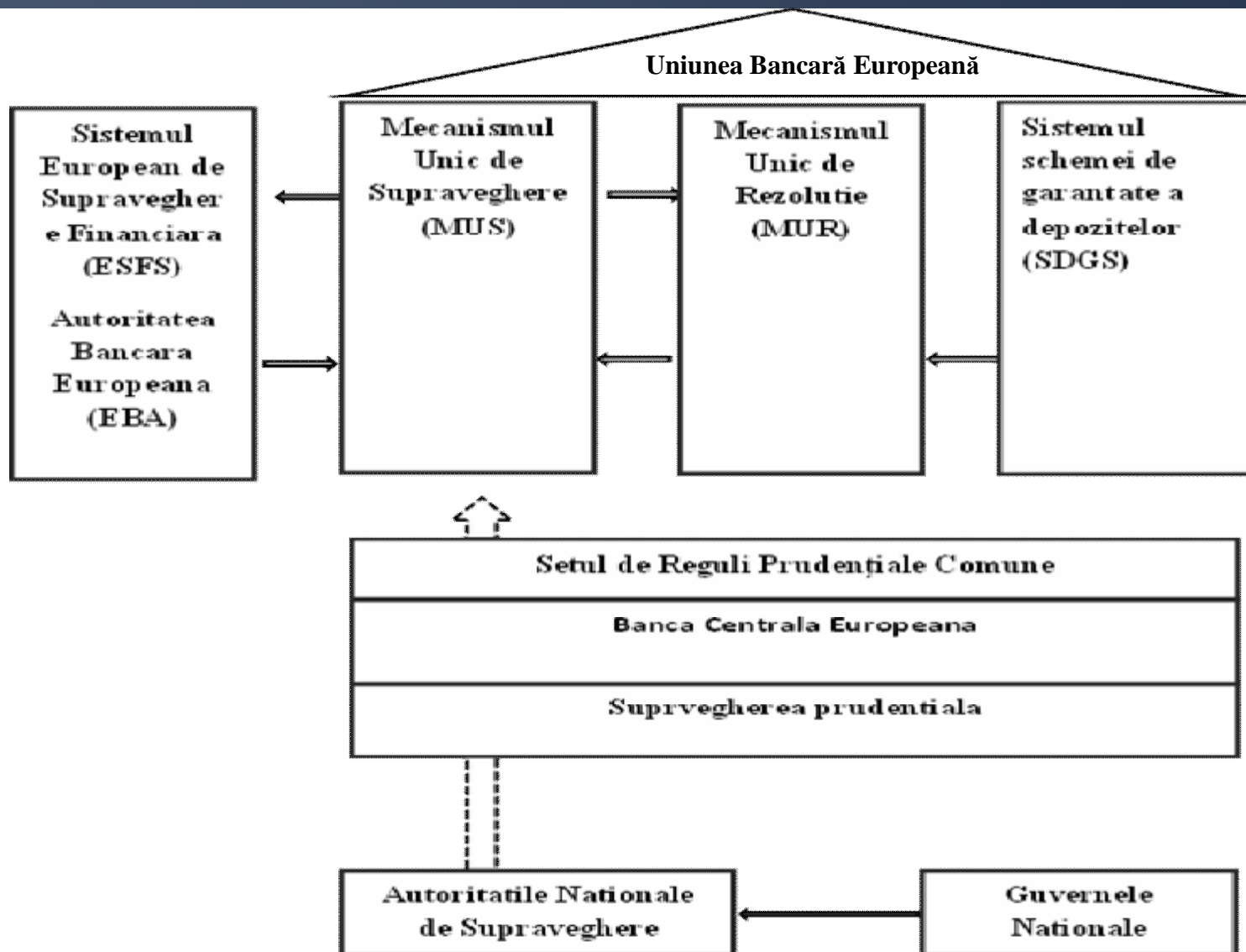
- Ø Astfel obiectivele UBE ar fi în principal două:
 - Ø Să întărească piața unică a serviciilor financiare prin asigurarea de standarde de operare similare pentru băncile din zona euro. Aceasta ar necesita o supraveghere competitivă și neutră în zona euro (și de dorit în UE);
 - Ø Să intrerupă cercul vicios existent între datoriile suverane și bănci, inversând procesul de fragmentare financiară.

Arhitectura UBE

- Ø Bazată pe trei piloni:
 - Ø un **mecanism unic de supraveghere** (MUS)
 - Ø un **mecanism unic de rezoluție** (MUR)
 - Ø o **schemă unică de garantare a depozitelor** (SDGS)

- Ø La nivelul guvernancei, UBE se va baza pe setul de Reguli Prudențiale Comune (Single Rule Book – SRB), ansamblul de reguli ce guvernează sectorul financiar din toate statele membre ale UE.

Arhitectura UBE (continuare)

Arhitectura UBE (continuare)

§ Trei componente ale SRB sunt mai relevante pentru UBE:

- Directiva (CRD IV) și Regulamentul (CRR) cerințelor de capital, care implementează cerințele Basel III în legislația UE și stabilesc o serie de limite pentru standardele de capital și lichiditate, tamponanele de capital, precum și cadrul de reglementare al bonusurilor bancherilor și al problemelor de guvernanță și transparență.
- Directiva schemei de garantare a depozitelor (DGSD) având drept scop îmbunătățirea regulilor existente UE pentru protecția deponenților în cazul falimentului bancar; se aplică tuturor băncilor din UE.
- Directiva de rezoluție bancară (BRRD) stabilește cadrul de intervenție al autorităților naționale pentru băncile falimentare naționale și transfrontaliere, prin stabilirea regulilor de recapitalizare internă (bail-in) sau a fondurilor de rezoluție; se aplică tuturor băncilor din UE.

Arhitectura UBE (continuare) - MUS

§ ***Mecanismul Unic de Supraveghere (MUS) urmărește întărirea supravegherii sectorului bancar din UE***

- § O arhitectură integrată între BCE și autoritățile de supraveghere naționale.
- § Țările membre din zona euro sunt obligate să adere la MUS, opțional pentru restul Statelor Membre.
- § BCE va avea puteri de supraveghere directă asupra celor mai mari bănci din țările membre MUS (sistemice, aproximativ 130, 85% din totalul activelor bancare) care îndeplinesc oricare din următoarele două criterii:
 - § au active de peste 30 mld euro **sau**
 - § activele bancii reprezintă mai mult de 20% din produsul intern brut al statului membru de origine, dacă activele acelei bănci nu depășesc 5 mld euro.

Arhitectura UBE (continuare) - MUR

§ **Mecanismul Unic de Rezoluție constă în două elemente:**

- § O autoritate de rezoluție la nivel de Uniune Europeană – Autoritatea Unică de Rezoluție (AUR) și
- § un fond unic de rezoluție (FUR) finanțat de sectorul bancar.
- § **Obiectivul FUR:** Soluționarea ordonată a băncilor falimentare cu costuri minime pentru plătitorii de taxe și pentru economia reală.
- § În caz de faliment bancar contribuitorii la recapitalizarea internă sunt obligați să acopere 8% din totalul pasivelor înainte ca suma în valoare de 5% din totalul pasivelor să poată fi accesată din FUR.

Arhitectura UBE (continuare) - SDGS

- § Progresul în stabilirea celui de-al treilea pilon al UBE a fost practic nul până acum.
- § Negocierile, în principal datorită opoziției Germaniei la centralizarea controlului și la mutualizarea responsabilității financiare pentru falimentul bancar, au eșuat.

Arhitectura UBE (continuare)

		Aplicabilitate	Status	Remarci
Supraveghere bancară	Directiva și UE Regulamentul cerințelor de capital		Efectiv	
	Regulament MUS	EZ	Adoptat	Opțional pentru membrii non-EZ
	Revizuirea regulamentului Autorității Bancare Europene	UE	Efectiv	
Rezoluție bancară	BRRD	UE	Agreat	
	Regulament MUR	EZ	Agreat	Opțional pentru membrii Non-EZ
	Sprijin financiar european public pentru SRF	EZ	Neagreat	Opțional pentru membrii Non-EZ
Asigurarea depozitelor	Noi reguli pentru schemele de garantare a depozitelor, Directiva DGS	UE	Agreat	
Altele	DGS Unic		Neagreat	
	Reguli de ajutor de stat pentru sectorul financiar	UE	Efectiv	
	Directa a recapitalizare a băncilor din ESM	EZ	Neagreat	

Slăbiciunile și defectele de design ale UBE

- Ø Dintre cei trei piloni care formează UBE doar MUS este complet. MUR este doar parțial complet deoarece problema activelor moștenite împiedică funcționarea efectivă a acestuia. Iar al treilea pilon nu a fost încă antamat.
- Ø Conflict de interese în combinarea activităților de supraveghere și a politicii monetare sub aceeași umbrelă a BCE.
- Ø Absența unei autorități fiscale centrale acționând în contrapartidă cu BCE.
- Ø Rolul pe care MES (Mecanismul European de Stabilitate) l-ar putea avea în perioada de tranziție până la crearea FUR este practic limitat.
- Ø Introducerea unei asigurări paneuropene pentru depozite în situația actuală ar necesita mutualizarea activelor moștenite – situație puțin probabil să fie acceptată.

Factorii care influențează poziția României față de UBE

- Ø ***Poate UBE să sprijine semnificativ obiectivele României de creștere economică, stabilitate și intermediere financiară concomitent cu implementarea eficientă a politicilor monetare și fiscale?***
- Ø Argumente *pro* și *contra* → costuri vs. beneficii.
- Ø Teama de faptul că neapartenența la UBE ar stimula dezintermedierea financiară a băncilor cu capital străin care operează în România este foarte probabil exagerată.
- Ø Prezența ridicată în România a băncilor domiciliate în zona euro este un argument ce poate funcționa în ambele sensuri.

Factorii care influențează poziția României față de UBE (continuare)

- Ø Este BCE, ca supraveghetor unic, mai credibil decât agențiile de supraveghere naționale? **Țările din UE, din afara zonei euro, beneficiază de aceleași standarde tehnice de supraveghere ca și țările din zona euro** (prin BRRD).
- Ø Costul potențial ridicat al efectelor de contagiune în eventualitatea unei crize financiare vs. rolul BNR ca împrumutător de ultimă instanță.
- Ø Există rezerve serioase în ceea ce privește gradul de operaționalitate al UBE în țările care au monedă și politică de dobânzi proprii, însă ale căror bănci autohtone nu au acces la lichiditatea furnizată de Eurosistem.
- Ø Aderarea la UBE ar afecta eficiența de răspuns a politicii monetare a BNR la șocurile asimetrice – este nevoie de politici macroprudențiale specifice.

Factorii care influențează poziția României față de UBE (continuare)

- Ø Costurile fiscale și bancare sunt probabil apropiate indiferent de aderarea sau nu la UBE – după recapitalizarea internă este foarte probabil ca în cazul unor crize sistemice, tot guvernele naționale să rămână responsabile pentru recapitalizarea băncilor proprii.
- Ø Accesul la fondurile FUR/FSE, care datorită efectului de “pooling” al resurselor prezintă un grad de risc mai scăzut, (în caz de membru UBE) vs. fondul de rezoluție bancar din România.
- Ø Sistemul bancar românesc este superior din punct de vedere al solvabilității, al provizionării creditelor neperformante și lichidității comparativ cu multe sisteme bancare ale țărilor din zona euro. De aceea, ca membru UBE, riscul ca România să fie contributor net la FUR pentru salvarea băncilor din zona euro este ridicat.

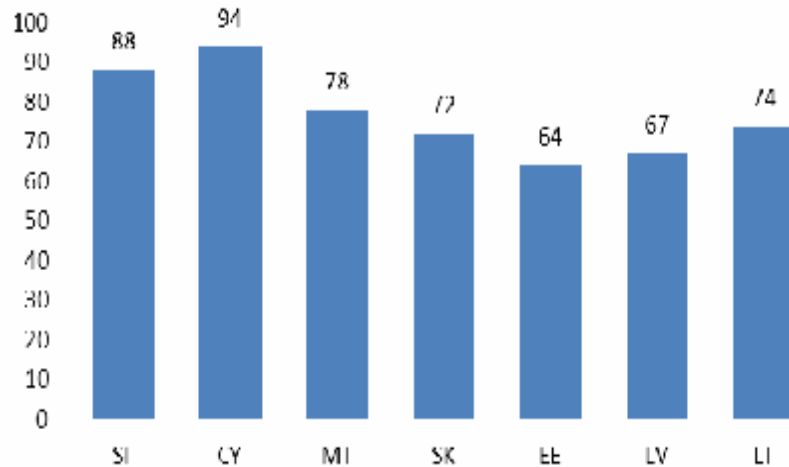
Factorii care influențează poziția României față de UBE (continuare)

- Ø Calendarul oficial (propus de BNR) al aderării la Uniunea Bancară. 2016?

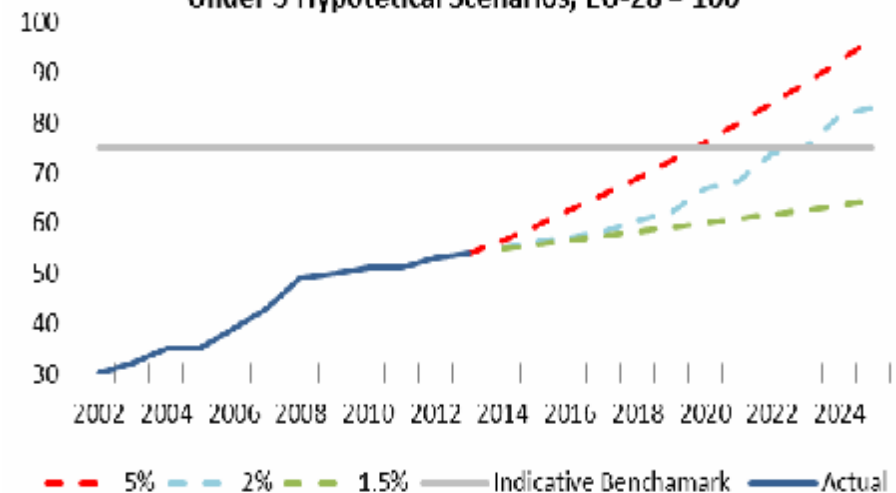

Este economia pregătită să adere la zona euro?

GDP/Capita in PPS in the year prior to joining the Euro, EU-28 = 100

Romania GDP/Capita in PPS Actual And Projections Under 3 Hypotetical Scenarios, EU-28 = 100

Remarci Finale

- Ø Arhitectura UBE există în teorie, dar cum va funcționa Uniunea Bancară în practică?
- Ø Cum va arăta sistemul financiar european în viitorul apropiat? În ultimele două decenii băncile europene au devenit mai mari, mai concentrate și mai îndatorate comparativ cu cele din Statele Unite ale Americii sau Japonia.
- Ø Extinderea sectorului bancar tradițional din zona euro a încetinit în timp ce sectorul financiar nebancar (shadow banking) a luat amploare.
- Ø Conduita de supraveghere a BCE în UBE ar putea avea drept consecință reducerea dimensiunii băncilor – obiectiv care ar putea contraveni interesului României dată fiind dimensiunea mult redusă a sistemului bancar autohton raportat la media din zona euro.

Remarci Finale (continuare)

- Ø Decizia de aderare la UBE depinde, în sens larg, atât de analiza cost-beneficiu, cât și de orizontul de timp necesar pentru adoptarea monedei euro de către România.
- Ø BNR a anunțat deja ca aderarea la UBE este o decizie strategică (programată pentru anul 2016).
- Ø Strategia BNR este diferită de perspectiva altor banci centrale din CEE, precum Republica Cehă, Polonia sau Ungaria.

	BG	CZ	DK	HR	HU	PL	RO	SE	UK
Poziția actuală vis a vis UBE	Proba bil da	Deoca mdata nu	Proba bil da	Deoca mdata nu	Deoca mdata nu	Deoca mdata nu	Proba bil da	Nu adera	Nu adera

Remarci Finale (continuare)

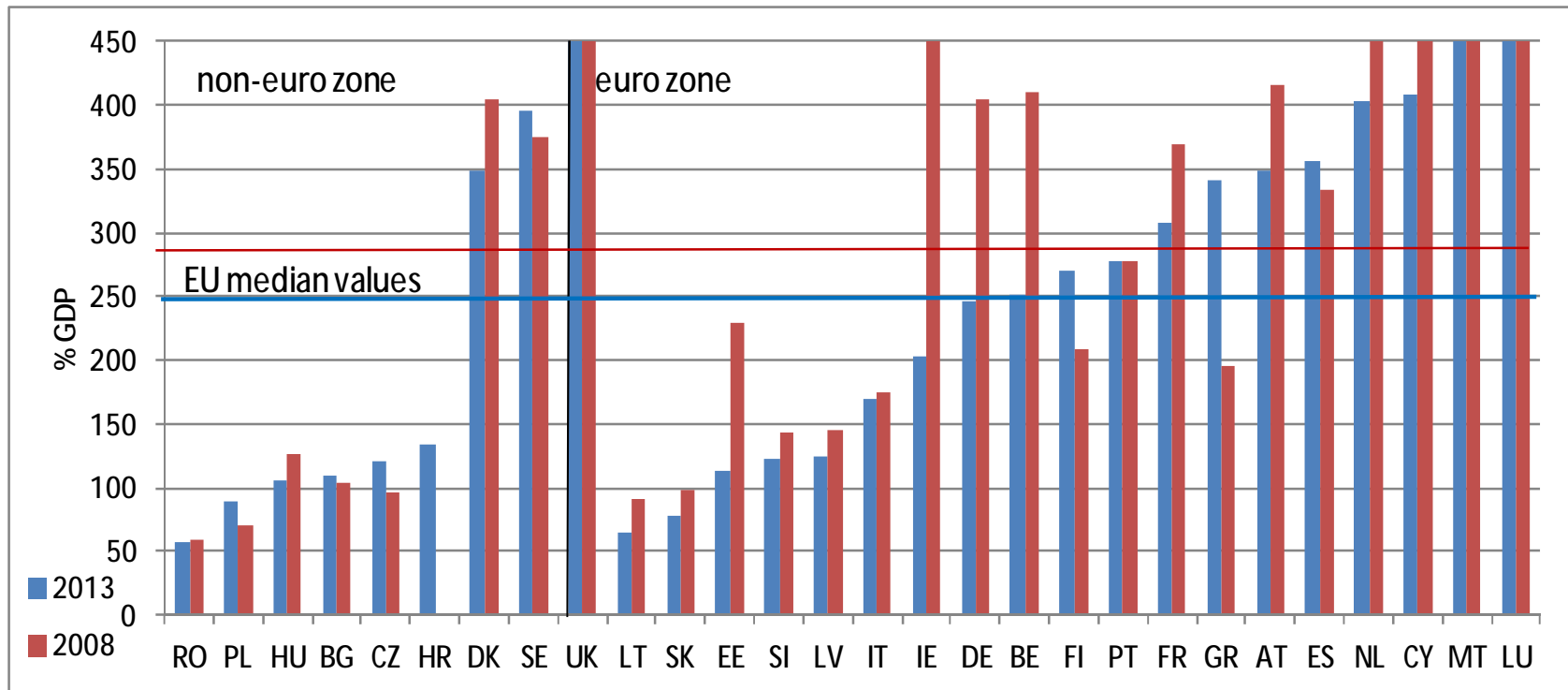
Ø Date fiind:

- Ø deficiențele existente în designul structurii UBE,
- Ø starea actuală a sistemului bancar din România,
- Ø perspectivele de dezvoltare economică ale României și beneficiile pentru politica monetară,

O abordare de tip “*wait and see*” ar fi preferabilă unei participări premature în UBE.

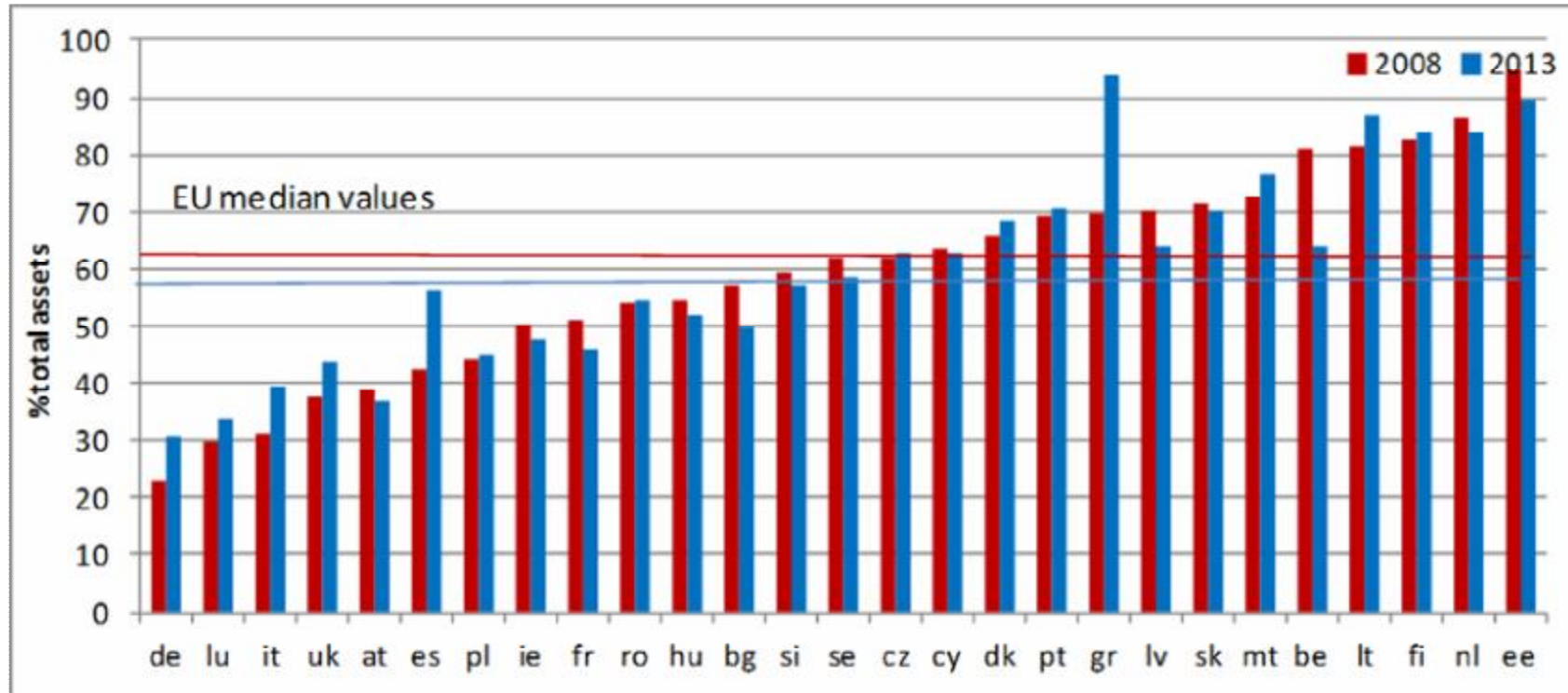
Ø Ar fi benefic de vazut mai întâi cum funcționează Uniunea Bancară în practică înainte de asumarea angajamentului de participare.

Activele Bancare în UE

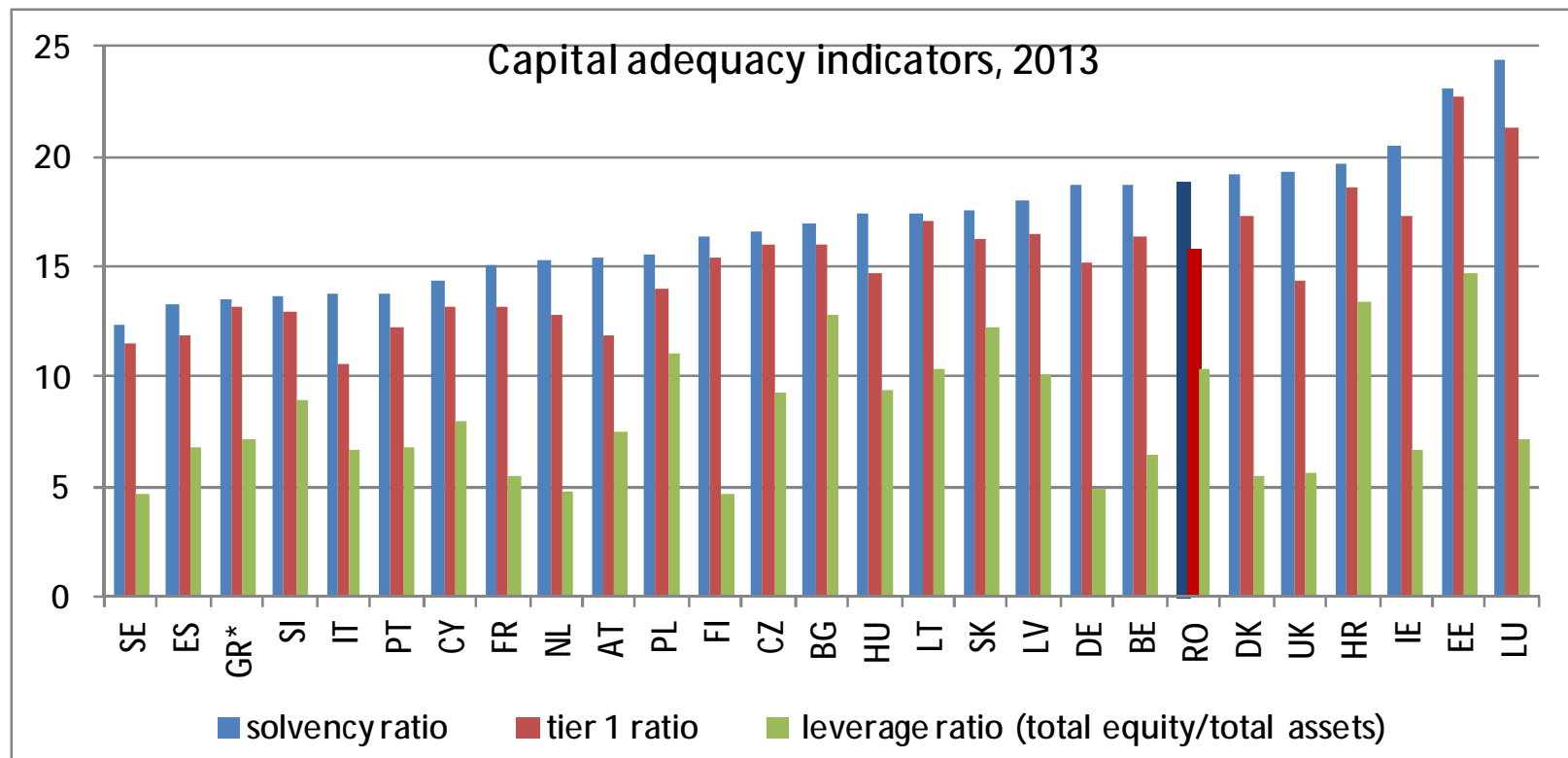

În SUA: 145% din PIB; În Japonia: 192% din PIB; În zona euro: peste 300% din PIB în 2013.

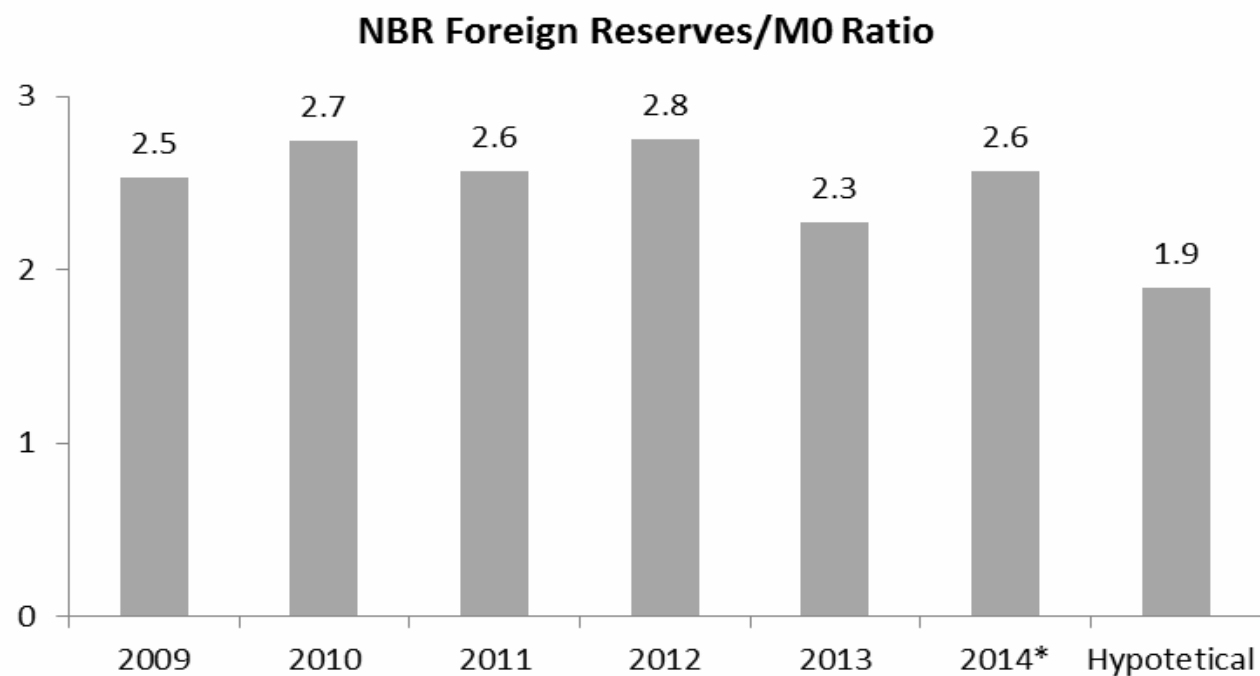
Top cincin active bancare

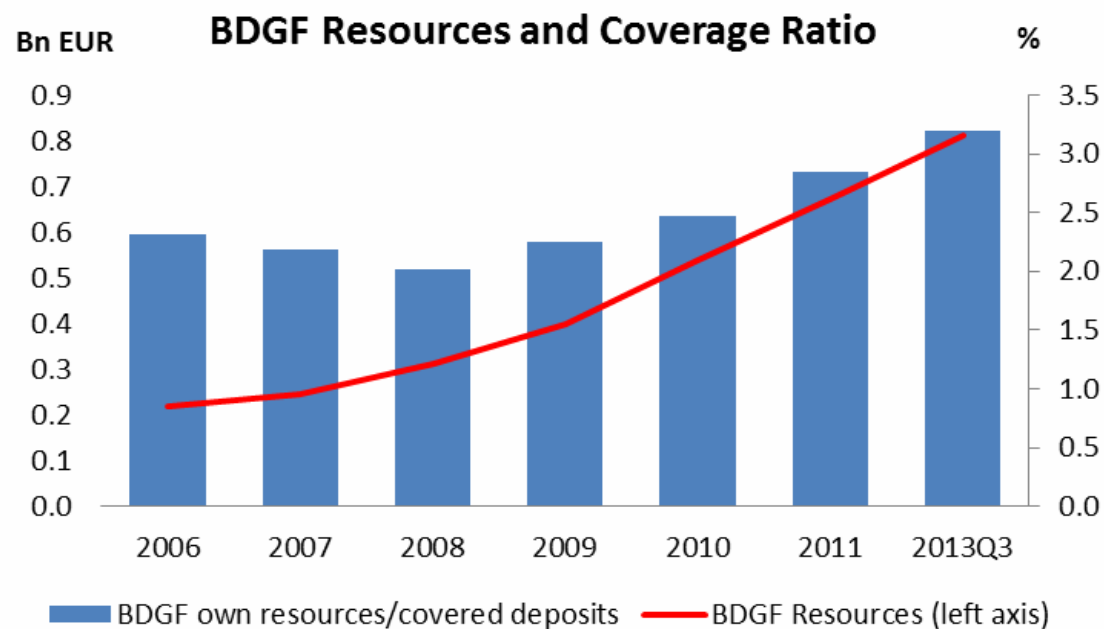
Adecvarea capitalului (înapoi)

BNR dispune de o marjă semnificativă pentru a acționa în calitate de împrumutător de ultimă instanță

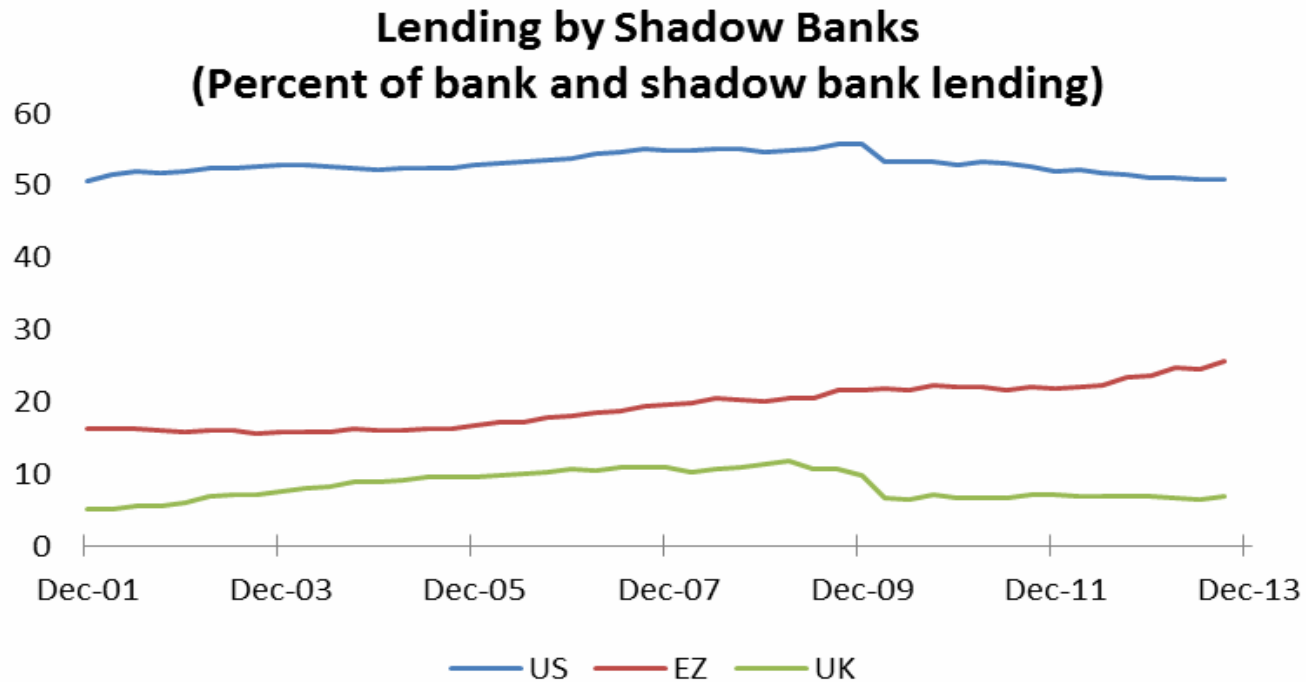

Fondul de garantare al depozitelor bancare (înapoi)

Resursele autohtone ale FGDB pot fi constituite în același ritm.

Shadow Banking în creștere în zona euro

Cât de riscant este sistemul bancar european?

Country	SRISK	Market Cap.	Leverage	LRMES	ECB Shortfall
	Bn EUR	Bn EUR	ratio	%	Bn EUR
France	261.8	331.8	24	38.2	0
UK	209.4	613.9	16.2	34.1	
Germany	127.1	178	24.1	31.3	0
Italy	76.1	160	20.4	33.5	7.6
Netherlands	50.7	96.8	16.7	39.1	
Switzerland	41.7	236.8	12.6	26.7	
Spain	25.4	181.7	13.6	37.6	0
Belgium	21.1	47.6	14.0	31.1	0.3
Sweden	16.3	169.1	9.7	36.2	
Denmark	12.0	37.3	16.2	27.5	
Austria	10.7	28.4	17.3	24.9	0.9
Greece	10.6	30.6	17.5	29.1	8.7